

КУРУНЕ ШАҢНАЛЫН КЫМНАРГА ТЫШСЫРЫЛ?

Тыва Республиканың Дээди Сөвдиниң Президиумунда... Сөвдиниң Президиумунда... СОЛУН: акша-төгери, материалдыг баазаны...

Тыва Республиканың 1991 чылда Куруне шаңналары... Тыва Республиканың Куруне шаңналына...

Тыва Республиканың 1991 чылда Куруне шаңналары... Тыва Республиканың Куруне шаңналына...

Тыва Республиканың 1991 чылда Куруне шаңналары... Тыва Республиканың Куруне шаңналына...

Республиканың шитилел-политиктиг солуну

Солун 1925 чылдың август 31-де үнүп эгелээн

ШЫН

№ 5 (1472) 1992 чылдың январь 9, четверг

Чыгыдар өртөз 10 көп. Садыр өртөз 50 көп.

Хүрээге деткимче... Бай-Тайганың Коп-Сөөк хүрээни аяктыгынан...

Чүдүлгеге чурум херек... Хүрээни түдүп-даа алырга...

ЧУРУКТА: Кызылдың № 16 столовалында Роза Серенова Кара-Монгуш эки амычыларын бирээзи...

ШАҢНАЛДАР... РСФСР-ниң агроделтер комбинатының бдуралтер...

Акша-төгери баазаны... Акша-төгери баазаның солуну...

Хүрээни түдүп-даа алырга... Хүрээни түдүп-даа алырга...

Б. ЕЛЬЦИН ДУНЕКИ МӨРГҮЛГЕ КИРИШКЕН... МОСКВА, январь 7. (СЭТА-нын корр. Игорь Ветков)...

Тыва Республиканың Президентинин сонгудаларын 1992 чылдың март 15-те эрттирери хандырар...

Солунун аразында... Солунун аразында...

Мөңгүн-Тайга: үе, чон, ыдык, бойдус... Мөңгүн-Тайга: үе, чон, ыдык, бойдус...

Рождествону байырлаан... Рождествону байырлаан...

Чугула айтырыг... Чугула айтырыг...

Солунун аразында... Солунун аразында...

Мөңгүн-Тайга: үе, чон, ыдык, бойдус... Мөңгүн-Тайга: үе, чон, ыдык, бойдус...

Рождествону байырлаан... Рождествону байырлаан...

Чугула айтырыг... Чугула айтырыг...

Бижикчиңиң бодалы, саналы МАЛЧЫННЫҢ МЭЭҢ ЭЭРЕЖИМ

Эрткен чылды төнтүздө салым-хуум мени эчирүвө...

МӨҢГҮН-ТАЙГА: үе, чон, ыдык, бойдус

(Төнтүзү. Эгези 1-ги армыда). Амыг үеде районда хо...

буяныг кичилерге чон, килер саалаг «Четтирдиниң» дээр алаар.

кысып, коргуушун-хол, ээшиниң сансыны-шыңг...

реп болур! Мөңгүн-Тайганың ховар-даа бол, арга-ыш, үнүш...

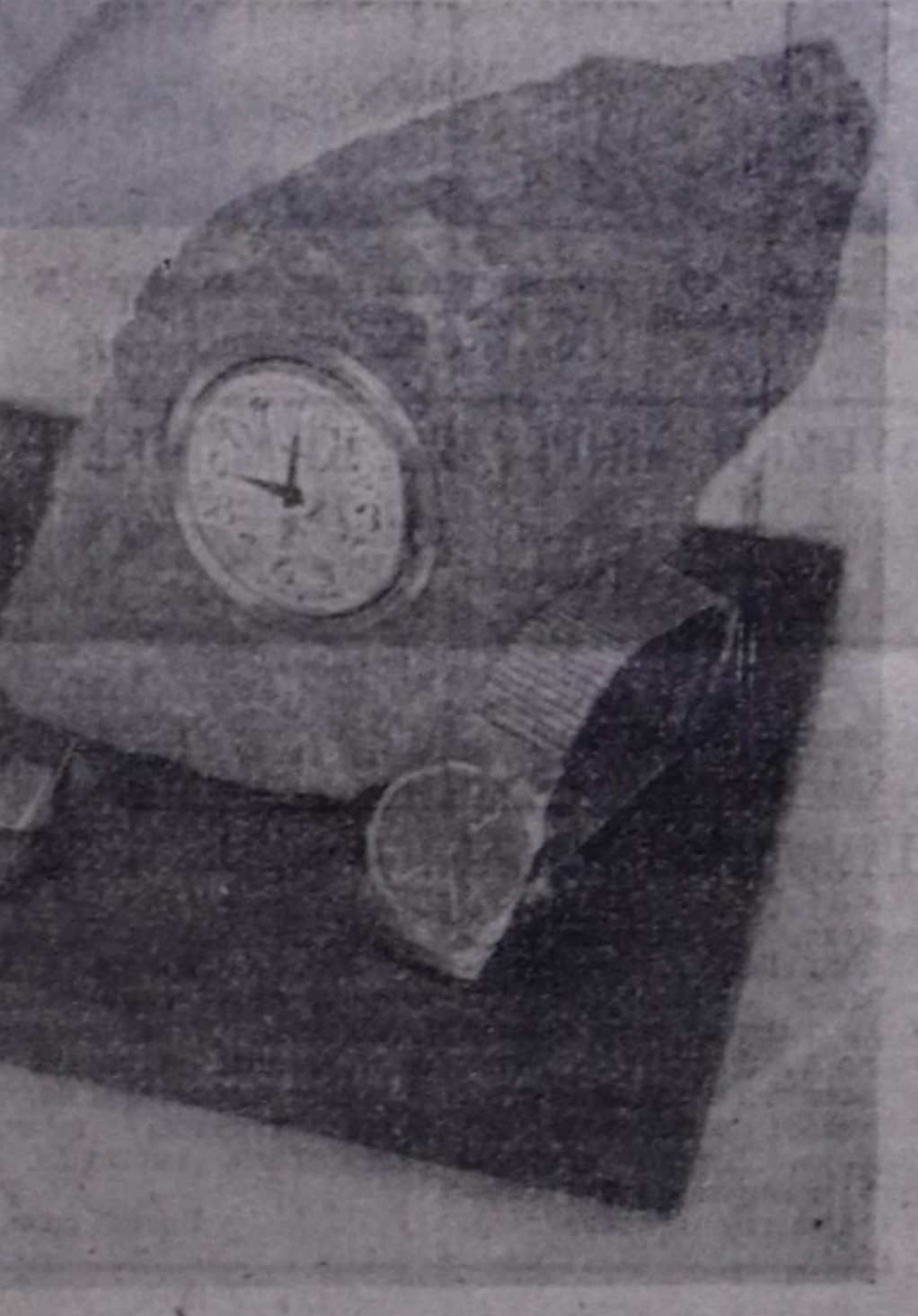
ол хуннерде чоруп турган лам салым-чаланың кичилер туружунда эвес деп...

сөөлү чыында бизиң «Мөңгүн-тайгалыкларда» деп орук демелгелдери район...

Бистиң Овур район кожа, ыс моолдарың садыгалап алыр «базар-рыногу» апар...

ЭМИН ЭРТИП БАРДЫЛАГ

Чамдык кичилер баш бурунгар ол кези турар моолдар-онде дугуржу алган болур...

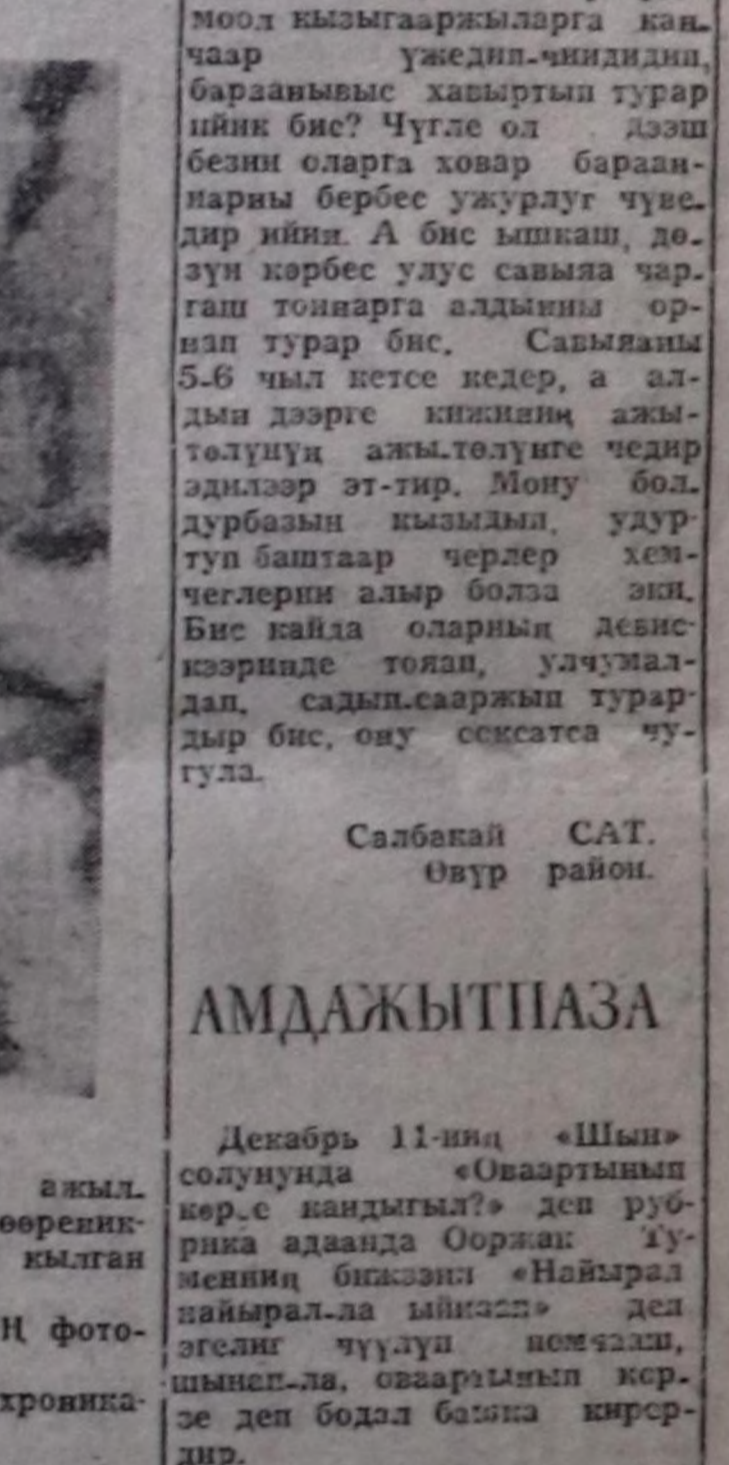
Сайырагай уругларын тымалап «терилгенде» угааның деп чуталажыр бис...

КОМИ ССР. Сымтыкварда уран устымыш амылдарың школазы аягыттылган...

ЧУРУКТА: уран амылдар шкколазының өөреникчилериниң тостан кылган чүдүлери.

Чүте дээрге бистиң район моол чон-биле кожа чурттар чорур болган, харылаа элени бөлүгү...

Шаг чок-даа бол, бүтү тадаже херлин-көстүп, карак-ка көзүлдүр өзүр ораар...

Сайырагай уругларын тымалап «терилгенде» угааның деп чуталажыр бис...

Уругларга чалгаарыңч апарып болур, ыдык болганда, оларны демги уругларын...

Уругларга чалгаарыңч апарып болур, ыдык болганда, оларны демги уругларын...

Чүте дээрге бистиң район моол чон-биле кожа чурттар чорур болган, харылаа элени бөлүгү...

Сайырагай уругларын тымалап «терилгенде» угааның деп чуталажыр бис...

УРУГЛАРЫ В ЫСКА КИЧЭЭНГЕЙЛИГ БОЛУУДУҢАР

Эскерин чорурга, соолду-үеде чаныс-айлаашкыны баштап чүвени тооп көрбөс...

БОЛУШКУННАР, ФАКТЫЛАР, МЕДЭЭЛЕР

«Голос» солунга үнген чүүлге хамаарыштыр

ХАРЫЫ ХЕМЧЕГЛЕРНИ АП ТУРАР

АРЖААННАП, ЧАЙЛАГЛАП БОЛУР

Уру аржааны Красноярск крайың девискэри болу берген соода, ынаар аржааннаары бергедон деп кому- даядыг чагаалар, ылыңгы Сүт-Хөл районуң чоңуудан хай-ле кээп турду. Ол дугайында солуннарга чеже-даа катан бижең болгай. Ону помчурку эм билит олур боор. Бо уаада Сүт-Хөл районуң Кызыл-Тайга суурда чурттап овар 73 харыг Чамаа Намдакович Ооржак база-ла Уру аржааның дугайында чагаа бижең. Редакцияга чоруткан чагаазында ол мынчаар бижит турар:

— Уру аржааны шаг-төөгүдөн бээр бистин черивис чорду. Бистин чоңуусу маана чурттап, мал-ыгааны өстүрүп, ашап-менен-даа чорона чүе. Алдың, Устүү Шикшиерини чоңу чооку үеге чедир бода малың, чыгымың, сарыктарың Уруга чайлагдап, кыштадып чораян. Уруга аяк-мен, балык-байлак база эңдерик турду. Ам ол аяк-мен, балык-байлак хоосураң, төнгөн.

«Саян-Шушенск» биосфера запоевдинги дээр чер тур- турган соода, ооң ажалдакчылары бис дээр улус Урунун хамык байлаан хоосурады, кара туразында мен- ини туруп берди. Уру аржааныңа калыңшымын экин- дин алыр дээр аржааннап барган улусту эрттирбестен, аарык-арык чоңу коргудуң, оларын эрттирбестен, ээт, саржаң, арага негээр аларганың өснөриң турар бис.

Уру аржааныңа чыгыс чайын бестин 500-600 кижи кирип турган чүе-ле болгай. Ам ынаар аржааннаары бергедон. Бо бугуңу Тыва Республиканың Дээди Совети, чааа дарый өөрөнчп көөрү чүгүдү. Шаанда Уруга Иш- киңини болгаш Кызыл-Тайганың, черле мыңаш Сүт-Хөл- дүң бугу суурларындан чон хай-ле чурттап чораян. Олар Уру аржааның арай кудуладыр арай, сула тарып, эл- бек дүжүттү база өстүрүп ап турду. Уру аржааныңа чүгүлө Сүт-Хөлден эвес, республиканың өскө-даа район- нарындан келген чон кадзын экиндинди ап, чогуп чоруп турган.

РЕДАКЦИЯДАН: Шак мындыг чагааны алгаш, Тыва Республиканың Бойдус камгалаалың күрүнө комитеди- биле харылдашкан бис. Бо чылдан эгелеп Сүт-Хөлдүң малчынары Уруга чайлагдап, Уру аржааныңа респу- бликаның кай-даа районнарындан келген кижи аржаан- нап ап болур дугайында дугуржулганы «Саян-Шушенск» биосфера запоевдингиңа удуртукчулары-биле дугуруш- канын Бойдус камгалаалың күрүнө комитеди биске дымчаткан.

МААДЫРЛЫГ-ЛА БОЛГАН

Мөңгүн-Тайга районун амык малчыны Танаа-Херел Хертекти хой кадарып чораш, шуурганга тавар- жып, черини черинге хоюн хат-шуурганга бөөлөйгү кан- тыргаш, хая баарыңа хо- нуп чыда, бөрүлөр кээрге, олардан кортпай, «Мөгөн- Бүрөн» совхозтун 400 хире хоюн камгалап алганың дымчаш, бо чүгүдү бижи- лейн баар аргаң чок болду. Бодус база Мөңгүн-Тайга чурттуг болгаш, ол черина кадзы-берге агаар-бойдузун, малчынарың кайы хире бөйдалда ажылдап, чурттап чорутуруп билир мен.

Мен 7 хардымыда хура- ган, 9 хардымыда хой ка- дарып эгелээн мен. 1939 чыл- да Кызыл-Ханга хой ка- дарып чорумда, хеаерген шуур- га-мааш, аалче хой кирир ыргажок болуп, Сорунзаң. Чугдур деп кадыр кашалта тымыр шаштыргаш, агаа эозонну бөлүп, оларның аразында олурга хонган мен. Дап адар чоңуушпап олур- да, хоюн кадарыны куду хе- кертен дийтениң-ле баткан. Бүрүлөр келгенин билит

БАРААНЫНДАН ИЛДЕН

Малчы шикшиңиң ажал- дыйжык соң аалымың ба- раанындан-ла илден деп, чон чугаалар. Ол, шынап-ла, ыңдыг, «Ак-Чыраа» совхоз- тун малчыны Маадыр Тор- дуктуң кыштаанга баарга, коданын девискэри чурум- чынаадыг. 9 тонна сиңини суг коруштуг кылдыр сарваатпа кан.

Совету 6-7 чылдырнын иштинге малчын төрүрү 100 хойдан 90-дан эвезиң хураган ап корбоң. Дүң кырып алыр планың база алыр күбөдүн келген. Ыңдыг чедикшиңиниң бир чылааганы — малчының кышка хынамчалыг белет- кели. Кайжа-хооразын илкт септен алган, малга чөм каап бээр саваларың четче-

ОРУГАЛЫГ АЖЫЛДААН

Кызыл-Мажалыктың этг комбинаты (директору Г. Иргит) эртен чылда ба- гай эвес ажалдаан. Коллек- тив моор мурунда чылдаа депчээрге, эвезиң эвес оруданы кирип алган. 1991 чылда комбинат 2 мил. дон рубль алыг орудалык болган. Оон-биле чергелеш- чүр ында ажалчынарың акша-тегерик төлөзери му- нуку чылдардан барык 23 катат ултаткан.

Комбинат бодунуң ажал- чынарыңа моральдык болгаш материалдыг дузаны чедирин турар апарган- чөвүнүг. Чинээлээрге, чоок- та чаа орнакылда-биле сал- ды алганы чылгы тоңнарың, идиң-хести бодунуң анык-

Эртен чылдыг соолгу хушериңе база бо чыл- дың эгезинде бистин солунууска дүвүрөзүңниг чагаалар кээп эгелээп: ам база-ла Тываның төң со- лунда мегелеп бантап каан-дыр деп. Чугаа болза Журналистер конфедерациямың (мурунда эңил- лел дээр турган) неделя санында үнер «Голос»- деп солунуң ноябрь 12-18-те номерине Евгений Сапеганың «Тыва: артарда сезон дайымың деп аттыг үнген чүүлүң дугайында болуп турар.

«Тывада чурттап турар орус болгаш өскө-даа ай- мак-сөөк кижиңер оңу чүү деп көрүп турар ирги? — деп, «Барлык» совхозтан О. Ч. Кужугет бодунуң дел- гереңей чагаазында айты- рыг салган. — Ындыг бай- дал бар, шын деп турар бе, азы чок дээр болза, аяа- уаар чүе үнүң натрайн тур- тарың? Мен ол уаусту ың- дыг-мындыг дивейн тур мен, чүгүлө хоп-нугүлө олар ба- за удуз тургучу боор деп күзээр кижиң-дир мен. Шы- мында ол бижиң турарың деп, ыңдыг факт кайда-даа чогуп шунтуусу билир бис. Бо чорук уту барган, чүгүлө Тывага эвес, өскө-даа чер- лерге уруктутул болур». Автор Бурятияга курорттап чораш, өскө черлерде чурттап турар кижиңерниң ыңдыг «бижиңелерниң» шымыга ап турарын толар- гай көргүзүп бижең. Оон- биле кады ол чөптү-биле мынчаар уламчылаан: «Иле, тывалар шунту буруу чок

Ок суурдан Ю. Д. Лоп- саның чагаазында олду- ругларын кириээл. «Черле кайтамчык чүе, ол автор иланың мыдыг мездээрини алган, азы ол кижи Ты- вага боду чораш бе, азы Тыва Республиканың ат- алдарын баксыралыр, ооң ажал-аргыяның, экономика- зыңа шактык кадар дээр үзүл-боладың ол кижиңиз тамыш эң-өөрү бижең бөр? Чогуң ол кижи Тывага калган хой ыргылдазы эге-

дээр, доостурун бестин бил- бес. Атылажымың... Кызыл- та аттыг кижиңер улус соп чоруп турган... Дыма-ла меге, ылычы материал чор- ду. Оскө националы кижи- лери оңу канчаар-даа билит болур, чоңуң айымдыг по- литиктиг материалдыг, Ты- ва Республиканың Дээди Советинин Президиуму, ча- заа, Россияның бистин рес- публиканың депутаттары бо материалга хамаарыштыр- ган.

НИИТИЛЕ-ПОЛИТИКТИГ КИДИСТЕН: Мындыг утталыг чагаалар чамдык солуннарга база үнгенин ном- чукулар билир боор. Оларның саны оон-даа хей болур турган чадаас, мычалаа-даа «Голос» деп солуну чагы- дың ап турарлар эвезиң болганда, улус ол чүүдү дугайын бистин солуннарга үнген деп билит алган. Чогуң бо талазы-биле чүү кылдыңгыңал, ол мегечи, итүгүчү автор ойтур шакымың алган бе? Хол куруг орбавымың чугаалаат, Тыва Республиканың Дээди Советиниң Даргазы К. А. Биседейниң ат салганы ча- гааным Б. Ельиниң база Р. Хасбулатова чоруткан. Оон хол утталыг бистин республикаже пардалтаа уш-баш чок халлашыкчылар болуп турар, оон камгалап көрүкөр. «Голос» солунуң редакторунче база чааа чоруткан болгаш чүүдүдү автору националдуу аразыңа өкөзөң- иңге өскүдөр дээр орадалжымың мынган деп ме- деглэп болгаш редакциядан келген харымың көргөн, Б. Сапегана ошайтыр херек оттурар дээрин дымчаткан. Тыва Республиканың Журналистер эвилең чамдык хемчеглерин алган. Ол чүүдү парлаан солун келген соода, доран баштаар чер даргазы Г. Ш. Монгуш «Го- лос» солунуң хол редакторунче телефоннаат, ол чүү- дү хоп-нугүлө деп буруу шыкан болган бо талазы-биле бижиңел таймылбарың бээрин негезип турган. Ыңчалза- даа харык келбээр, мыңач Тыва Республиканың Журна-

дарый хемчеглерин алыр боор деп идегедис» деп, ол күзелниң илдерейлээн. Турадан М. К. Дамчай ол саналга каттыктын турар. «Ужур-дурум чон нугүдүдү парлаткан кайда-даа ажал- дайын турар Евгений Сапе- га дээринең шымыгың хар- ымысала ошаар, «хары- н» даа ыңдыг нугүдүдү чүү- дер парлаар солуннарың хоругур дээр шыңдым де- рмисеңириңче» ол ыңгыр- тар.

«Евгений Сапегана хамаа- рыштыр Тыва Республиканың прокуратурамың херек оттурарын дилеп тур бис» деп, Шамбалыгдан Г. К. Койгунмай бижең. Шак ыңдыг кижиңерниң бижең чүүдүдүңнениң ужуң Тывалан дашпаар өөрениң азы ше- рин хулээлгениң эрттирип турар анык кижиңерниң салым-чолу нарындап ту- рарын ол холбай көрүп ту- рар: «Не кижи сагыш амыр ораары берге апарды. Чы- листер эвилеңиң баштаар чериниң плевууму чылгыш, Б. Сапеганың чүүдүңү чогур үнелелди берген, ол мате- риал шын эвес болган деп ол-ла солунга чарларын не- гезип. Ол шиктир-биле кады журналистер болгаш чо- гаалчылар эвилелериниң кежиңуң, республиканың културазымың алдардыг ажалдакчымы Светлана Кошо- ланың ажаа хамаарыштыр бижеңиң улуг чүүдүн «Голос» солунга парлаары-биле чоруткан (хоочун журналист ол чүүдүдү мынаның-даа сумези чоңка баш улур боду би- жең). «Тувинская правда» солунуң деңабрь 26-да үн- ген 39-ку номерине ол-ла журналистиң «Сфальшынит «Голос» деп материалды үнген, оңу бистин номчуучула- рымыс база билир боор. «Бистериң бузартадып, итүгү- деп каан-дыр — деп, Светлана Владимировна мыда би- жиң турар. — Бистериң — тывалары болгаш орустарың база төрөң чери апарган Тыва Республикада чурттап турар буттү кижиңерниң... «Голос» солунуң ажалдакчы- лары ыңым-бурж аймак-сөөк кижиңерниң харылдаа- лыгыңче калдыг чыстыр бүдүмөл октап турарын билбесте- риң ол чор бе, кай?»

Уе эртин тур. Харымың амдымыңа чок. Олар чедик кээрге (азы солунга үе берсе) мыаң-ла дымчады бээр бис. Александр ДЕМБИРЕЛЬ.

БӨМБҮРЗЕКТИҢ СУДАЛЫ

29 харыг Мари-Клод Адам үш чыл бурунгаар хары угаа алды чаштын — Лөрт урутлук, ийн оолдун неэн аларган. Оң Мур- инда божуваан ол херезең Францига алды дуунары ийнстезиң бир дугаар кижи болган. Адамнарың өг-бүлөзиңе ол үе дыка-ла өөрүңчү үе болган: мыңа уруунуң төртүтүң- гениңден эгелээш алдардыг «Рено» фирманың «Рено 21 Невада» автомобиле белезиңе чедир, чүү чок дээр. Ам, үш чыл эртенде, хой ур- дарымың ол француз өг-бүлө канчаар чурт- тап турарың?

Улуг өг-бүлениң айтыргалары, дүвүрелдери канчалаа-даа эвезиң эвес, бир-ле дугаарында материалдыг байдал айтырым база туруп турар. Оларнык аяа оругалык 12500 франк. Адамнарың оон атыг дузалашчыда чок. Адамнарың даа аарзымың хуи буруу, өскө-даа француз өг-бүлөлөрдө дег. 7 шапта эгелээр. Чаштар боттары туруп кээп, горпокка олуруп, кет- тилгилээрлер. Авазы кижи бурунуге курт- каларын кедирер. Даштын машинага олуруп, тар не школамыңе чорутар...

ЧУРУКТА: француз алды ийис «Эктор Мало» деп не школамыңе чорупканы. СЭТА-ның фотохрониказы.

Мари-Клодтун ажылдап, дүвүрели шала эвезежэң, Алды ийис шунтуу не школамыңе (бистин-биле урутлар салды) чоруп эгелээң.

КНО, Казах Республика ону кежиңгине хулээп алыр дугайында билдиринишкени КНО-га чоруткан. КНО-нун чингине секретарының адмы- та чоруткан чагаазында Казахстан Президентин Нурсултан Назарбаев «На- зал Республика Каттышман Националар Организацияны» ның Уставында көрдүгенин хулээлелерин бодунга ап, оларын хуңдулуп күссөйиңи хулээленип тур» деп айткан. Ол чагааны КНО- нун Аймак чок чорук Човүрелинде ламчымың бер- ген, доктааның чурум бау- гарар ол чаа кежиңгүнү ху- лээп аларың КНО-нун Кол Ассамблеямыңа сүмелээр. КНО-нун Аймак чок чорук Човүрелинде бо айда дар- га Човүрелиниң (Велик Кооританга), Казахстан, Ли- зал Республика Каттышман Националар Организацияны ның Уставында көрдүгенин хулээлелерин бодунга ап, оларын хуңдулуп күссөйиңи хулээленип тур» деп айткан. Ол чагааны КНО- нун Аймак чок чорук Човүрелинде ламчымың бер-

ген, доктааның чурум бау- гарар ол чаа кежиңгүнү ху- лээп аларың КНО-нун Кол Ассамблеямыңа сүмелээр. КНО-нун Аймак чок чорук Човүрелинде бо айда дар- га Човүрелиниң (Велик Кооританга), Казахстан, Ли- зал Республика Каттышман Националар Организацияны ның Уставында көрдүгенин хулээлелерин бодунга ап, оларын хуңдулуп күссөйиңи хулээленип тур» деп айткан. Ол чагааны КНО- нун Аймак чок чорук Човүрелинде ламчымың бер-

БАШТАЙГЫ ЭЛЕКТРОМОБИЛЬДЕР

Делегейниң автоорукта- рында электромобильдер «уудаас» кестүп кээриниң дугайында шадтан бээр хей- ле билит келген. 15-20 чыл дүргүзүмда бис (мурундагы СССР-ге) база баштайгы үдөгөр электромобильди чо- гаатканымың дугайын бижиң келген бис. Немең ийн улуг автокон- цернин эртен чылдын төңүңүдө чүгүлө электоро батареялардан ажалдаар «арыг» электромобильдери чогааткан, хөйге көргүзү дөлээң. «БМВ» фирманың элек- тромобили Е-1 дээр. Ооң узуну чүгүлө 3,4 метр. Доо-

далы эвезежэй бээрге, оңу дун дүргүзүмда розетка дам- чыштыр токка кожуп каарга, эртенде ол «тода» берген, амылдаарыңа белен турар. Руль чанында көргүзүкү самбарда чүгүлө дүргөниң болгаш эртен хемчээлениң көргүзүкүлдери бар, ол-ла, оон ылай үе башымыңымын, сунгун эңиг-соогуңуң дөң-дө өскө калдың-даа көргүзүкү приборлар чок. Ындыг электромобильди өртөз ам дээринең дыка улуг. Чүгүлө чыгыс анык мулятор батареямың бестин бөгүндө 50 муң марка немед аяша эртенги. 90 чылдар, мың ортан үезинде мыңдыг

ЧИДИР СЕПТЕПКЕН, АЗЫ ТЕЛЕВИЗОР-БИЛЕ ТӨНМЕСТЭЭН ТӨӨГҮ

Хомуудан сеткилим силер- же база катат бижиңириңе чамдык албадатты. Кижи сеткили деп чүе бар бол- гай, хезиң черден хомууду бээр. Мээң бо ийин чагаан- ны солуннар аразыга пар- лан көрүрүм. Улуу-биле дил- елем. Чүү чүе мени черле катал-катал силерге бижи- ринче албадат турарың дээр- ге, мындыг чүе бо, эртин редакция. Ынчан-на силер- же бижиң турганың телеви- зорун дугайың. Уругларым- га өнүгү телевизор садпн бээримге дыка өөрүп тур- ганнар. Эвезиң үе эртенде- ле, ол үрелиң турар апар- ган. Район төвү Шагаан. Арыг хоорайга өнүгү теле- визорлар кылдыр мастерлер чогулган кылдырын чада- жып баан, мындыг бис.

Бистин Торгалыг сууру- сука мында-хаая телемастер- лер көрүр-ле, ол кээрге, оочу- рлар удушту хөйүн кижи найгаар чүе-ле болгай. Ки- жи агаа алдын эртенки үе- шагың чидире-чидире оочу- рлап алгаш чедө бээрге, «бис өнүгү телевизор кылбас бис, артык некектер база чок» дээр. Оон бир катал-ла Ша- гаан-Арыг хоорайда өнүгү телевизор мастери бар деп дымчан алган, арай боорда чүмүтүг машина кырында телевизорусту шарып чораш чедире бээривиске, Романов деп фамилиялыг мастер кылдып берген. Өөрөзүң, оон өркен-уңуңиң- даа аарзымың төлөп бер- ген бис. Келгеш ажалдаас болган. Ам канчаар, көрүп ораар эвес, база-ла арай деп чораш, чедир-ле ол масте- ривиске ашаарымыска, ар- тың чүшкөөн соода «че кылдып кадымы» дээр. Бо уаада ажалын мастериң бодунга төлөп берген бис. Ойрус ам харын 5-7 хонуу хедир көргүзүп чоруп, база- ла биегиң «аары» киргеш туруп берген. Ам база-ла Шагаан-Арыг хоорайның амылрал хандырыла че- рле «ол мастер чок, ажалың каапкан, не чок чиктөө» деп харылаанар.

Бир чыл хире телевизор көрбөй, чүңү-лаа мынавайн, дүмбөй-нарагы оруп ту- рустуң Шагаан-Арыг хо- дайда өнүгү телевизор «эм- чизи» келген деп сураг дым- чанаш, улус машинамыңа салып алгаш, чедө бээривиске, ам бир өскө. Паноз деп мастер бар болган. Теле- визорусту көргөш, «манаа арттырып каанар, оон көө- мө» дээрге, арттырып кааш, элээң үе эртенде, чедө бээривиске, кылдып каан дээр. Кассасыңа өртөзүн төлөп кааш, экилгелеш, кержеки программа эгелей бээрге, ажалдаккан, бичин көргү- зүп тургаш база-ла «аары» киргел! Халаттың чүе-ле болгай.

База-ла Пановка барган, баарымыска ол мастериң бичин бедилди чорупкан болган. Оон бээр 3-4 ай эр- тенде, «ам черле бо телеви- зор-биле тынээң төвү тыер боор» деп чедө берген, кайда боорду аан. Ол мастер доо- авт алгаш келгеш, бодуң бе, холуң бе сыйып алгаш, эмчине чыдып алган болган. Ы берге үеде өскө чак телевизор садпн аар дуга-

